

Brüssel, 15.3.2024
COM(2024) 139 final

2024/0073 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrusi (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite, ökokavade, ÜPP strateegiakavade muutmise, ÜPP strateegiakavade läbivaatamise ning kontrollidest ja karistustest vabastamisega

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakavade kaudu püüab Euroopa Liit edendada arukat, konkurentsivõimelist, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis tagab pikaajalise toiduga kindlustatuse. Samal ajal soovitakse toetada ja tugevdada keskkonnakaitset, sealhulgas elurikkust, ja kliimameetmeid ning aidata saavutada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärke, sealhulgas Pariisi kokkuleppega võetud kohustusi, ning tugevdada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku struktuuri.

Liikmesriigid töötasid välja 28 ÜPP strateegiakava, mille komisjon heaks kiitis ja mida esimest korda rakendati 2023. aastal; nendega pakuti põllumajandustootjatele otsest sissetulekutoetust, toetust keskkonnakavadele ning toetust näiteks investeringutele, teatavatele põllumajandussektoritele, maaelu arengule ning teadmiste ja innovatsioonile. Strateegiakavad suurendavad märkimisväärselt nii ÜPP juhtimise subsidiaarsust kui ka tulemustele orienteeritust. Kulutused peavad aitama saavutada kümnet konkreetset ÜPP majanduslikku, keskkonnavalast ja sotsiaalset eesmärki, mida mõõdetakse mitmete ühiste näitajatega.

Need strateegiakavad aitavad koos regulatiivsete algatuste, teadusinvesteeringute ja muude meetmetega kaasa komisjoni ambitsioonikale rohelise kokkuleppe tegevuskavale, et saavutada liidu keskkonnaeesmärgid ja 2050. aasta kliimaeesmärgid. Seda silmas pidades kehtestati ÜPP strateegiakava määrusega (määrus (EL) 2021/2115) põllumajandustoetustele rangemad põhinõuded ning 28 strateegiakavaga eraldatakse põllumajandustootjatele keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks eelmise ÜPPga võrreldes oluliselt suuremaid toetussummasid.

Üldiselt toimib uus lähenemisviis hästi. ÜPP strateegiakava rakendamise esimesel aastal on aga selgeks saanud, et kavade tulemusliku rakendamise tagamiseks ja bürokraatia vähendamiseks on vaja teha kohandusi. Lisaks ei tohiks kavade rakendamist vaadelda eraldi aruteludest muude rohelise kokkuleppe seadusandlike ettepanekute üle, mis mõjutavad või võivad mõjutada nii otse põllumajandustootjaid kui ka strateegiakavade nõudeid. Lisaks lepiti ÜPP strateegiakava määrukses kokku enne Venemaa ulatusliku agressioonisõja algust Ukrainas, mis mõjutab endiselt tugevalt turge (ja põllumajandustootjate kasumimarginaale) ning Euroopa põllumajanduspoliitika konteksti.

Kuigi liidu liikmesriikides toimuvate põllumajandustootjate ulatuslike meelevalduste põhjused on keerulised ja mitmekesised, moodustavad eespool nimetatud põhjused olulise osa nende taustast.

Euroopa Ülemkogu arutas 1. veebruaril 2024 põllumajandussektori probleeme, sealhulgas küsimusi, mida põllumajandustootjad meelevalduste käigus tõstasid. Rõhutades ühise põllumajanduspoliitika olulist rolli, kutsus ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles vastavalt vajadusele tööga edasi minema. See nõuab koostööd Euroopa Komisjoni, teiste ELi institutsioonide, liikmesriikide ja põllumajandustootjate vahel. Komisjoni president von der Leyen kohustus algatama põhjaliku analüüsi põllumajandustootjate õlgadel lasuva halduskoormuse kohta, et teha kindlaks parandamist vajavad valdkonnad. Tuginedes muu hulgas nõukogu eesistujariigi poolt liikmesriikidelt kogutud teabele ning ELi põllumajandustootjate organisatsioonidelt ja Euroopa Parlamendilt saadud teabele, esitas

komisjon 22. veebruaril 2024 mitteametliku dokumendi võimalike lihtsustamismeetmete kohta, mis on aluseks nõukogu aruteludele.

Põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 26. veebruari 2024. aasta istungil kinnitati poliitilist tahet reageerida tõhusalt põllumajandustootjate muredele ning toetati esimese sammuna mitmeid eespool nimetatud komisjoni mitteametlikus dokumendis sisalduvaid meetmeid, mida tuleks esmajärjekorras võtta praegusele kriisile lühiajaliseks reageerimiseks. Samuti rõhutas nõukogu, et ühise põllumajanduspoliitika alusaktide läbivaatamine on vajalik ja see tuleks algatada võimalikult kiiresti. Komisjon kuulas hoolikalt ära ka seisukohad, mida väljendati Euroopa Parlamendi põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni 26. veebruari koosolekul, kui vahetati arvamusi põllumajandustootjate ja riiklike haldusasutuste jaoks kavandatud lihtsustamispaketi üle.

Ettepaneku eesmärk

Nende ettepanekutega soovib komisjon teha ÜPP strateegiakava määrustes sihipäraseid kohandusi, et lahendada teatavad selle rakendamisel esinenud raskused. Selle sihipärase lähenemisviisiga annab komisjon olulise vastuse tuvastatud probleemidele ja tõstatatud küsimustele, püüdes säilitada ja kaitsta praeguse ÜPP üldist suunda ja selle rolli Euroopa põllumajanduse kestlikule põllumajandusele ülemineku toetamisel. Komisjon usub, et need sihipärased muudatused hõlbustavad määruste kiiret vastuvõtmist Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt.

Kohandustes keskendutakse muudatustele, mis on põllumajandustootjatele kasulikud, kuna aitavad vähendada nende halduskoormust, paindlikkusele, mis võimaldab riiklikel haldusasutustel kohandada rakendamist vastavalt põllumajandustootjate olukorrale, muudatustele tasakaalus tingimuslikkuse nõuete ja keskkonnahoidlikke tavasid stimuleerivate vabatahtlike kavade vahel, suurendades samas toetusesaajate kindlustunnet seoses poliitika stabiilsusega strateegiakavade kehtivuse ajal. Näiteks annavad tingimuslikkusega seotud kohandused liikmesriikidele suurema paindlikkuse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite (HPK standardite) kehtestamisel riiklikul tasandil, millega vähendatakse põllumajandustootjate koormust, nt pakkudes rohkem võimalusi nõuete täitmiseks või võimaldades konkreetseid sihipäraseid erandeid või vabastusi, eelkõige halbade ilmastikutingimuste korral. Väiksemate põllumajandustootjate (kuni 10 hektarit põllumajandusmaad, st 65 % põllumajandustootjatest) halduskoormuse vähendamiseks vabastatakse nad kontrollkäikudest, millega kontrollitakse tingimuslikkuse nõuete täitmist. Samal ajal lihtsustab asjaolu, et väiksemad põllumajandustootjad vabastatakse karistustest, ka liikmesriikide haldustööd, kuna riiklikud ametiasutused ei pea arutama karistusi, mis võivad jääda kohaldatavast miinimummäärast allapoole.

Mis puudutab ettepanekut suurendada ÜPP strateegiakava muudatuste arvu, siis see peaks võimaldama liikmesriikidel kohandada oma ÜPP strateegiakavasid, kui on vaja võtta arvesse põllumajandustootjate muutuvaid tingimusi. Nii ei jääks nõuded, mis ei ole enam põhjendatud, kehtima üksnes halduslikel põhjustel ning see muudaks süsteemi lihtsamaks.

Liikmesriigid vastutavad lihtsustamissätete täieliku ärakasutamise eest, et vähendada põllumajandustootjate halduskoormust.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Kavandatud muudatused on kooskõlas praegu kehtivate ÜPP alusaktide põhimõtetega (strateegiakava määrus ning määrus, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret). Seetõttu on ettepanek kooskõlas praegu kehtivate õigusnormidega.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Õigusakti ettepanekuga kohandatakse piiratud arvu praegu kehtivate ÜPP määruste sätteid, mida peeti muude liidu tegevuspõhimõtetega kooskõlas olevaks. Seega on ettepanek kooskõlas liidu muude tegevuspõhimõtetega.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

ELi toimimise lepingu artikli 43 lõige 2, kuna määrusega muudetakse määrusi (EL) 2021/2115 ja 2021/2116, mis põhinevad peamiselt sellel õiguslikul alusel.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Euroopa Liidu toimimise lepingus on sätestatud, et liit ja liikmesriigid jagavad pädevust põllumajanduse valdkonnas. Liit teostab oma pädevust erinevate õigusaktide vastuvõtmise kaudu, määratledes ja rakendades seeläbi ELi ühist põllumajanduspoliitikat, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 38–44. Määrused (EL) 2021/2115 ja 2021/2116 on osa ELi ÜPP õigusraamistikust. Et leevendada teatavaid raskusi, lihtsustada ja vähendada põllumajandustootjate koormust, tuleb neid määrusi muuta, mida saab teha ainult ELi tasandil.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanekuga muudetakse kehtivaid määrusi üksnes ulatuses, mis on vajalik eespool kirjeldatud eesmärkide täitmiseks.

- **Vahendi valik**

Kuna algsed õigusaktid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused, tuleb ka muudatused teha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega seadusandliku tavamenetluse kohaselt.

3. **JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED**

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Pidades silmas põllumajandusettevõtete ulatuslikke meeleavaldusi ja selleks, et analüüsida põllumajandustootjate õlgadel lasuvat halduskoormust ning teha kindlaks parandamist vajavad valdkonnad, on komisjon kirjutanud neljale peamisele ELi tasandi põllumajandusorganisatsioonile, paludes neil esitada ettepanekuid meetmete kohta ELi tasandil (ÜPP ja muud ELi õigusaktid), mis võivad vähendada põllumajandustootjate halduskoormust. Sarnase kirja saatis nõukogu eesistujariik Belgia põllumajandusministritele, paludes neil teha ELi tasandil kindlaks küsimused, mis võivad vähendada põllumajandustootjate halduskoormust. Euroopa Parlamendi põllumajanduse ja maaelu

arengu komisjon saatis kirja, milles oli esitatud kuus valdkonda, kus nende arvates on vaja võtta konkreetseid ja koheseid meetmeid. Ettepaneku kiireloomulisus ei võimaldanud tavapärasest konsultatsiooniprotsessi.

Nädal aega kestnud *ad hoc* konsultatsiooniprotsess tõi kaasa hulgaliselt soovitusi ja ettepanekuid. Kõigi liikmesriikide ametiasutuste vastused on laia ulatusega ning kuigi mõned tegelevad praktiliste rakendamisega seotud probleemidega ja on teostatavad lühikeses perspektiivis, on paljud kaugeleulatuvad ja lähevad kaugemale halduskoormuse vähendamisest, rakendamise lihtsustamisest või põllumajandustootjate jaoks poliitilise stabiilsuse loomisest. Põllumajandusorganisatsioonidega konsulteerimise tulemusena kutsuti üles võtma kiireloomulisi meetmeid, et lihtsustada põllumajandustootjate halduskoormust, kuid rõhutatakse ka vajadust stabiilse ja järjepideva poliitikaraamistiku järele, tehes pikemas perspektiivis ettepanekuid edasisteks reformideks. Ka Euroopa Parlamendi põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon määras kindlaks mitu prioriteetset töövaldkonda.

Komisjon jaotas saadud ettepanekud viieks laiemaks valdkonnaks:

1. Esimene ettepanekute rühm hõlmab ÜPP strateegiakavade haldamist ja on seotud strateegiakavade muutmise menetluste (sealhulgas lubatud muudatuste arv), tulemuslikkuse seire ja läbivaatamise (sealhulgas iga-aastane tulemusaruanne) ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi teatavate elementidega (pinnaseiresüsteemi kvaliteedi hindamise metoodika lihtsustamine ning geomärgistatud fotode ja georuumiliste taotluste kasutamine) ning kontrolli- ja karistussüsteemiga (sealhulgas põllumajandusettevõtte kõigi kontrollide ratsionaliseerimine).

Komisjon vastas nendele ettepanekutele mitme muu kui seadusandliku meetmega ning on käesolevasse ettepanekusse lisanud mõned sihipärased ja piiratud algatused, eelkõige selleks, et hõlbustada ÜPP strateegiakavade sagedasemat muutmist ja kaotada väikeste põllumajandusettevõtete tingimuslikkuse kontroll.

2. Teine ettepanekute pakett puudutab ÜPP strateegiakava selliseid meetmeid, mis toovad kasu keskkonnale ja kliimale. Paljud ettepanekud puudutavad (põhjalikke) muudatusi tingimuslikkuse nõuetes ja kontrollides, kuid lisati ka muid ettepanekuid, nt väikeste põllumajandusettevõtete kohtlemise või keskkonnameetmete finantsjuhtimise kohta.

Komisjon on juba vastu võtnud ajutise ja osalise erandi HPK 8. standardi esimesest nõudest 2024. aastaks ning delegeeritud määruse (EL) 2022/126 muutmise koos HPK 1. standardi kohandustega. Lisaks sisaldab käesolev ettepanek mõningaid sihipäraseid tingimuslikkuse kohandusi, mille eesmärk on lahendada rakendamisega seotud probleemid. Komisjon soovib kasutada sellist detailset lähenemisviisi, et säilitada ÜPP strateegiakava määruste üldised poliitikaeesmärgid, mis kajastuvad kaasseadusandjate 2021. aasta otsustes.

3. Kolmas ettepanekute rühm on seotud muude ÜPP sätetega peale keskkonna ja kliima, näiteks tootmiskohustusega seotud toetuse laiendamise, sotsiaalse tingimuslikkuse edasilükkamine või kaotamine ning valdkondlikke toetuskavasid, müügi edendusemeetmeid ja mahepõllumajandust käsitlevate sätete muutmine. Teised ettepanekud nõuavad ELi põllumajanduspoliitika põhjalikku läbivaatamist.

Paljud neist ettepanekutest lähevad kaugemale ÜPP strateegiakavade lihtsustamisest ja paremast rakendamisest. Lisaks toetab komisjon ÜPP

strateegiakava määruse põhisuundi, näiteks sotsiaalset tingimuslikkust. Peale selle on mitmed ettepanekud juba teostatavad tänu ÜPP uue rakendamismudeliga liikmesriikidele jäetud suuremale tegutsemisruumile.

4. Neljas ettepanekute rühm on seotud probleemidega, mis puudutavad põllumajandusettevõtte sissetulekuid ning eelkõige riskijuhtimist ja kriisiohjet, neis soovitatakse eraldada rohkem ÜPP vahendeid kriisiohjele, vaadata läbi ÜPP sätted, mis käsitlevad toetust riskijuhtimisvahenditele ning võtta meetmeid, et parandada põllumajandustootjate positsiooni toiduahelas.

Kuigi ühise põllumajanduspoliitika finantsaspektide muudatusi tuleks arutada järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ettevalmistamise kontekstis, jagab komisjon põllumajandusettevõtte sissetulekut käsitlevaid muresid ja kavandab eraldi töösuunas meetmeid, et parandada põllumajandustootjate positsiooni toiduahelas.

5. Viies ja viimane ettepanekute pakett puudutab ÜPP-väliseid valdkondi, näiteks metsade hävitamist, metsaseiret, sanitaareeskirju ja taastuenergiat.

Komisjon kaalub mitmeid konkreetseid muudatusi ÜPP-välistes õigusaktides ning töötab välja muid kui seadusandlike meetmeid, mille eesmärk on teatavaid eeskirju lihtsustada või selgitada, samas kui muude poliitikamuudatuste üle tuleb pidada läbirääkimisi käimasolevate seadusandlike menetluste käigus.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata (välisekspertiisi ei kasutatud).

- **Mõju hindamine**

Pidades silmas käesoleva ettepaneku esitamise poliitilist kiireloomulisust, et reageerida kriisiolukorrale ELi põllumajanduses, ei ole mõjuhindangut tehtud, nagu on ette nähtud komisjoni parema õigusloome suuniste vahendis nr 1, milles sätestatakse nende paindliku ja proportsionaalse kohaldamise tähtsus. Käesolevas ettepanekus käsitletakse mitut määruste (EL) 2021/2115 ja 2021/2116 sihipärast muudatust. Arvesse ei võeta paljusid *ad hoc* konsultatsiooniprotsessi käigus esitatud ulatuslikumaid ettepanekuid halduskoormusega seotud probleemide lahendamiseks ning ÜPP stabiilseks ja tõhusaks rakendamiseks. Komisjon on seisukohal, et poliitika stabiilsus on oluline ning kinnitab, et reformitud ÜPP mängib „olulist osa ELi põllumajanduse kestlikule põllumajandusmudelile ülemineku toetamisel, toetades ühtlasi toiduga kindlustatust ja põllumajandustootjate sissetulekuid.“ See põhineb 28 heakskiidetud ÜPP strateegiakava ulatuslikul välishindamisel, mille tellis komisjon ja mille alusel ta koostas 23. novembri 2023. aasta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule: „Kokkuvõtte ÜPP strateegiakavadest aastateks 2023–2027: ühised jõupingutused ja ühine ambitsioon“,¹ kus sisaldub ka eespool toodud tsitaat. Selles aruandes jõudis komisjon ka järeldusele, et „uued ÜPP strateegiakavad on asjakohane vahend ÜPP poliitiliste eesmärkide saavutamiseks integreeritud viisil, kuna liikmesriigid kasutavad neid selleks, et valmistada ette ja viia ellu lahendusi probleemidele kogu nende territooriumil, seades eesmärgid tähtsuse järjekorda ning kasutades olemasolevaid ressursse tulemuslikult ja tõhusalt“.

¹ COM(2023) 707 final, 23.11.2023.

ÜPP strateegiakava rakendamise esimesel aastal on siiski ilmnenud mõningaid praktilisi rakendusprobleeme. Sel põhjusel on lisaks muudele kui seadusandlikele meetmetele vaja teha liidu ÜPP õigusraamistikus teatavaid piiratud kohandusi, et tagada ÜPP strateegiakavade tulemuslik rakendamine ja eelkõige vähendada nende rakendamisega seotud halduskoormust veelgi.

Viidi läbi põhjalik mõjuhindang 2021. aastal kokku lepitud ÜPP reformi kohta. See hinnang oli lisatud komisjoni 2018. aastal esitatud ettepanekutele². See mõjuhindang on ka oluline taust käesolevas ettepanekus sisalduvatele muudatustele. Täpsemalt olid 2018. aastal hinnatud valikute peamised erinevused seotud vabatahtlike (ökokava) ja kohustuslike (tingimuslike) keskkonnanõuete tasakaaluga. Kuigi lõpuks vastu võetud määrus on segu mõlemast lähenemisviisist, näitab mõjuhindang (lk 35) mõlema lähenemisviisi eelseid ja puudusi. Võttes arvesse muutunud olukorda ja esimesel kohaldamisaastal saadud kogemusi, teeb komisjon ettepaneku saavutada tasakaal rohkem vabatahtliku lähenemisviisi suunas.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanekuga vähendatakse eelkõige väikeste põllumajandusettevõtete, st mikroettevõtete koormust. Ettepanek vabastada alla 10 hektari suurused põllumajandusettevõtted tingimuslikkuse kontrollist puudutab 65 % ÜPP toetusesaajatest.

- **Põhiõigused**

Ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Nagu on sätestatud ÜPP strateegiakava määruse artiklis 128, on tulemusraamistik loodud liikmesriikide ja komisjoni jagatud vastutusel. Tulemusraamistik võimaldab ÜPP strateegiakava rakendamise vältel selle tulemuslikkust seirata ja hinnata ning selle kohta aru anda. Käesolevas ettepanekus sisalduvad muudatused oleksid kõnealuse raamistikuga hõlmatud.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata (õigusakt on määrus).

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Komisjon teeb ettepaneku teha tingimuslikkuse osas mitu muudatust.

Lisatakse üldsäte, mis võimaldab liikmesriikidel lubada teatavatest tingimuslikkuse nõuetest ajutisi ja sihipäraseid erandeid, pidades silmas üha ettenägematumaid ilmastikutingimusi, mis võivad takistada põllumajandustootjaid täitmast nõudeid, näiteks asjaomase aasta tähtaegu. Tulemuslikkuse, seire- ja hindamisraamistiku täielikkuse huvides kaalub komisjon, kas

² SWD (2018) 301 final, 1.6.2018.

liikmesriigid peaksid teavitama komisjoni kord aastas selliste ajutiste erandite rakendamisest kooskõlas määruse (EL) 2021/2115 artikliga 143, eelkõige selle artikli lõikega 4.

Liikmesriikidel lubatakse teha ka konkreetseid erandeid maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise 5. 6. 7. ja 9. standardist (HPK standardid), mis hõlmavad olukordi, kus on oht, et nõuded on vastuolus nende eesmärkidega, näiteks erilise agronoomilise olukorra tõttu seoses konkreetsetel mullatüüpidel kasvavate põllukultuuride ja mullastiku- ja kliimatingimustega või püsirohumaadele tekitatud kahju tõttu, mille on muu hulgas põhjustanud kiskjad või invasiivsed võõrliigid. Komisjon teeb ettepaneku jätta HPK 8. standardist välja kohustus pühendada minimaalne osa põllumaast tootmisega mitteseotud maa-aladele (kesa) või objektidele (hekid, puud jne), säilitades samal ajal olemasolevate maastikule iseloomulike vormide kaitse. Selle asemel peavad liikmesriigid koostama ökokava, mis pakub põllumajandustootjatele toetust osa põllumaa hoidmiseks mittetootlikus seisukorras või uute maastikuelementide loomiseks. See tagaks, et põllumajandustootjad saaksid tasu konkreetsetel nende mittetootlike alade ja objektide eest, mis on kasulikud põllumajandusmaa ja üldisemalt maapiirkondade elurikkusele.

Seoses HPK 7. standardiga, mis käsitleb külvikorda, teeb komisjon ettepaneku säilitada külvikord, kuid lubada liikmesriikidel lisada võimalus täita seda nõuet põllumajanduskultuuride mitmekesistamisega. Põllumajanduskultuuride mitmekesistamine aitab samuti kaasa mulla potentsiaali säilitamisele, tagades põllukultuuride mitmekesisuse ühe aasta jooksul ja edendades seega kaudselt põllukultuuride vahetamist aastate lõikes. Komisjon usub, et selline paindlikkus võimaldab regulaarselt põua või liigse sademete hulga all kannatavatel põllumajandustootjatel seda tingimust täita viisil, mis on paremini kooskõlas põllumajanduse tegeliku olukorraga. Samal ajal tunnustab ja rõhutab komisjon külvikorra põllumajanduslikku kasu. Seepärast on ökokavade kaudu tasustatud ja tuleks jätkuvalt tasustada ambitsioonikamaid külvikordade ja mitmekesistamise vorme, sealhulgas eelkõige valgukultuuride lisamist külvikordadesse, et parandada mulla kvaliteeti ja põllukultuuride vastupanuvõimet.

Standard taimkatte säilitamiseks tundlikel perioodidel (HPK 6. standard) on põhjustanud märkimisväärset haldusalast jäikust ja ebakindlust põllumajandustootjatele, kes sageli viitavad „kalendripõllumajandusele“, mis ei tunnista ilmastiku (üha suuremat) muutlikkust. ÜPP strateegiakavade paindlikkuse toetamiseks teeb komisjon ettepaneku selgitada, et selle tingimuslikkuse standardi rakendamine sõltub peamiselt liikmesriikidest.

Samuti tehakse ettepanek suurendada ÜPP strateegiakava muutmistaotluste arvu, mida liikmesriik võib esitada, kaheni aastas (praegu üks aastas). See on vajalik selleks, et kiiremini lahendada põllumajandustootjate muutuvaid olukordi, sealhulgas ebasoodsatest ilmastikunähtustest põhjustatud olukordi.

Et vähendada koormust ja suurendada ÜPP toetuse prognoositavust põllumajandustootjate jaoks, tehakse ettepanek, et liikmesriikide kohustus hinnata, kas nende ÜPP strateegiakavasid on vaja muuta, kui muudetakse teatavaid keskkonna- ja kliimaalaseid liidu õigusakte, ning teavitada komisjoni sellest hindamisest teatava tähtaja jooksul, piirdub XIII lisas loetletud seadusandlike aktide muutmisega, mis jõustuvad hiljemalt 31. detsembriks 2025. Alles jääb liikmesriikide kohustus kirjeldada, kuidas on saavutatud määruse (EL) 2021/2115 artiklis 105 sätestatud suurem üldine panus keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamisse ning kuidas ÜPP keskkonnahoidlik ülesehitus aitab saavutada pikaajalisi riiklikke eesmärke, mis on esitatud kõnealuse määruse XIII lisas loetletud seadusandlikes aktides või tulenevad nendest,

ja on nendega kooskõlas. Lisaks hindab komisjon ÜPP strateegiakavade kliimamuutuste leevendamise potentsiaali aastatel 2023–2027.

Tehakse ettepanek muuta määrust (EL) 2021/2116, et vabastada tingimuslikkuse kontrollist ja karistustest väikepõllumajandustootjad, kellel on kuni 10 hektarit põllumajandusmaad. Eesmärk on leevendada nii riigiasutuste kui ka põllumajandustootjate halduskoormust seoses kontrollide ja trahvide sissenõudmisega, mis on väikeste põllumajandusettevõtete puhul suurem kui suuremate põllumajandusettevõtete puhul. Väikepõllumajandustootjate vabastamine tingimuslikkuse kontrollist ja karistustest ei mõjuta kohustuslike majandamisnõuete hulka kuuluvate õigusaktide alusel tehtavaid kontrole. Lisaks tuleks toetusesaajad, kes saavad kuni 31. detsembrini 2025 pindalapõhiseid toetusi nii määruse (EL) 2021/2115 kohase ÜPP strateegiakava kui ka määruse (EL) nr 1305/2013 alusel rakendatava maaelu arengu programmi alusel, ning kelle suhtes kohaldatakse seetõttu määruse (EL) 2021/2116 kohast tingimuslikkuse kontrolli, vabastada nõuetele vastavuse kontrollidest ja karistuste kohaldamisest vastavalt määrusele (EL) nr 1306/2013.

Et lahendada liikmesriikide ja põllumajandustootjate probleemid seoses taotlusaastaga 2024, tehakse ettepanek kohaldada tagasiulatuvalt HPK 6., 7. ja 8. standardi muudatusi ning mitte rohkem kui 10 hektari suuruse põllumajandusmaaga väikepõllumajandustootjate vabastamist karistustest. Seda silmas pidades tehakse taotlusaasta 2024 kohta ettepanek üleminekusätete kohta, millega tagatakse, et liikmesriigid võivad kohaldada oma ÜPP strateegiakavade suhtes muudatusi, mis on seotud HPK 6. 7. ja 8. standardiga, enne kui komisjon need muudatused kooskõlas määruse (EL) 2021/2115 artikliga 119 heaks kiidab. HPK 8. standardi puhul peaks selline võimalus olema seotud ökokavadega, mis hõlmavad tootmisega mitteseotud maa-alade, näiteks kesa säilitamise tavasid, ja põllumaal uute maastikuelementide loomist. Siiski sõltub ka õiguslikust seisukohast võimalus näha ette HPK 6. 7. ja 8. standardi muudatuste tagasiulatuv kohaldamine käesolevas määruses sisalduvate muudatuste täpsest sisust ja jõustumise kuupäevast. Praegu ei ole võimalik otsustada, kas sellise tagasiulatuva kohaldamise saab sätestada. Seetõttu on ettepaneku artikli 3 ja artikli 4 teise lõigu asjaomased sätted esitatud sulgudes. Nende teostatavust tuleks arutada kaasseadusandjatega, pidades silmas käesoleva määruse lõplikku sisu ja jõustumise kuupäeva.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrusi (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite, ökokavade, ÜPP strateegiakavade muutmise, ÜPP strateegiakavade läbivaatamise ning kontrollidest ja karistustest vabastamisega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,³

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,⁴

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/2115⁵ kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/2116⁶ kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire eeskirjad.
- (2) Vaatamata sellele, et kõnealused määrused annavad liikmesriikidele märkimisväärse paindlikkuse ja võivad vähendada põllumajandustootjate halduskoormust, on nende esimesel kohaldamisaastal ÜPP strateegiakavade kaudu saadud kogemus näidanud, et liidu ÜPP õigusraamistikus on vaja teha teatavaid piiratud kohandusi, et tagada ÜPP strateegiakavade tõhus rakendamine ja vähendada nende kavade rakendamise ja teatavate nõuete kontrollimisega seotud halduskoormust.

³ ELT C [...], [...], lk [...].

⁴ ELT C [...], [...], lk [...].

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

- (3) Lisaks seisavad põllumajandustootjad silmitsi erakordsete raskuste ja ebakindlusega. Eelkõige on viimastel aastatel esinenud suurel hulgal äärmuslikke ilmastikuolusid, sealhulgas põuad ja üleujutused mitmes liidu osas. Need sündmused mõjutavad toodangut ja tulusid, aga ka tavapärase agronoomiliste tavade rakendamist ja ajakava. Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tingitud kõrged energia- ja sisendihinnad ning ebakindlus, elukallidus, inflatsioon, teraviljatoodangu väärtuse vähenemine 2023. aastal ja rahvusvaheliste kaubavoogude muutumine on põhjustanud täiendavat ebakindlust ja survet põllumajandustootjatele. Nende sündmuste kokkulangemine avaldab põllumajandustootjatele suurt survet kohandada oma põllumajanduslike majapidamiste juhtimist ja agronoomiliste tavade rakendamist loodusvarade haldajatena ja majandustegevuses osalejatena.
- (4) Sellest tulenevalt on vaja määruse (EL) 2021/2115 ja määruse (EL) 2021/2116 teatavad sätted läbi vaadata ja neid lihtsustada, et tagada, et liikmesriigid saaksid oma ÜPP strateegiakavasid paremini kohandada põllumajandustootjate vajadustega ja anda põllumajandustootjatele põllumajandusliku tegevusega tegelemiseks rohkem paindlikkust, võttes arvesse suurenevaid probleeme, ilmastikutingimuste ettearvatust ja majanduslikku ebakindlust.
- (5) Määruse (EL) 2021/2115 artikli 13 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et kogu põllumajandusmaa, sealhulgas maa, mida enam ei kasutata tootmise eesmärgil, hoitakse heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis. Liikmesriigid kehtestavad riiklikul või piirkondlikul tasandil põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele miinimumstandardid iga kõnealuse määruse III lisas loetletud maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardi (HPK standard) suhtes vastavalt nimetatud lisas osutatud standardite peamisele eesmärgile. Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise 5., 6. ja 7. standardiga taotletavat mullakaitse ja mulla kvaliteedi eesmärki mõjutavad paljud tegurid, nagu mulla tüüp, põllukultuuride valik, kliima- ja ilmastikutingimused ning varasemad ja praegused maakasutus- ja põllumajandussüsteemid, näiteks mahepõllumajandus, mis nõuab teatavate tegevuste puhul teistsugust lähenemisviisi. Kogemused näitavad, et võib esineda olukordi, kus teatavate nõuete kehtestamine ilma neid tegureid nõuetekohaselt arvesse võtmata, näiteks maaharimispiirangud või külvikohustus konkreetse ajavahemiku jooksul, võib avaldada negatiivset mõju teatavatele muldadele või põllukultuuridele ning võib isegi minna vastuollu mullakaitse eesmärgiga. HPK 9. standardis on sätestatud keeld muuta või künda Natura 2000 aladel asuvaid keskkonnatundlikeks püsirohumaadeks liigitatud püsirohumaad. Kogemused on aga näidanud, et võib esineda erandlike olukordi, kus sellist keskkonnatundlikku püsirohumaad kahjustavad näiteks kiskjad või invasiivsed võõrliigid, ning sellistes olukordades võib olla vaja võtta püsirohumaad taastamiseks asjakohaseid meetmeid, sealhulgas teha erandeid nende kündmise keelust tagamaks, et HPK 9. standardi nõuded aitavad kaasa elupaikade ja liikide kaitsele.
- (6) Äärmuslike ilmastikunähtuste sagenemise ja keskkonnatundlikele püsirohumaadele kiskjate või invasiivsete võõrliikide tekitatud kahju tõttu esineb HPK 5., 6., 7. ja 9. standardi nõuete kohaldamisel konkreetseid probleeme, millega liikmesriigid peavad tegelema. Samuti on oht, et sellised nõuded on ebaproportsionaalsed võrreldes nende tegeliku panusega HPK 5., 6. ja 7. standardis sätestatud mullakaitse eesmärgi saavutamisse ning HPK 9. standardis sätestatud elupaikade ja liikide kaitsele. Selliste olukordade vältimiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud kehtestada konkreetseid erandeid HPK 5., 6., 7. ja 9. standardi nõuetest, et lahendada kõnealuste HPK standardite kohaldamisega seotud konkreetset probleeme, tuginedes objektiivsetele ja

mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, nagu mullatüübid, põllukultuurid, põllumajandussüsteemid või püsirohumaadele tekitatud kahju, mille on muu hulgas põhjustanud kiskjad või invasiivsed võõrliigid. Nende erandite kohaldamine peaks olema pindala poolest piiratud ega tohiks takistada standardite panust määruse (EL) 2021/2115 III lisas loetletud peamiste eesmärkide saavutamisse.

- (7) Ilmastikutingimused ja nendest tulenev mõju põllumajandusmaa seisundile võivad mõnel aastal takistada põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel täita HPK standardite nõudeid, näiteks tegevustele seatud tähtaegu ja ajavahemikke. Selleks et vältida olukorda, kus põllumajandustootjad seisavad silmitsi selliste nõuetega ja on kohustatud näiteks külvama põllukultuurid teatavaks kuupäevaks, samas kui asjaomase aasta ilmastikutingimused ei võimalda vajalikke toiminguid teha või avaldavad mullale tõsist negatiivset mõju, näiteks mulla tihenemine, peaks liikmesriikidel olema lubatud määruse (EL) 2021/2115 artikli 13 kohaselt kehtestatud miinimumnõuete rakendamisel ette näha ajutisi erandeid nendest nõuetest. Kõnealuste ajutiste erandite kohaldamisala peaks piirduma põllumajandustootjate ja muude toetusesaajatega või ilmastikutingimustest mõjutatud piirkondadega ning liikmesriigid peaksid neid kohaldama ainult seni, kuni need on rangelt vajalikud.
- (8) Määrusega (EL) 2021/2115 on liikmesriikidele ette nähtud mitu elementi ja vahendit, et tegeleda konkreetse eesmärgiga aidata kaasa elurikkuse vähenemise peatamisele ja selle ümberpööramisele, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke, nagu on osutatud kõnealuse määruse artikli 6 lõike 1 punktis f. Üks neist elementidest on tingimuslikkuse süsteem. Eelkõige sisaldab kõnealuse määruse III lisas loetletud HPK 8. standard mitut nõuet, sealhulgas kohustust panna teatav osa põllumaast tootmisega mitteseotud maa-alade ja objektide alla. HPK 8. standardi peamine eesmärk on tootmisega mitteseotud objektide ja maa-alade säilitamine, et suurendada elurikkust. Liikmesriigid võivad kavandada ka seda eesmärki toetavaid sekkumisi, näiteks määruse (EL) 2021/2115 artikli 31 lõike 4 punktis g osutatud ökokavad. Ebasoodsate ilmastikutingimuste ja majandusliku ebakindluse kokkulangemisest tulenevate probleemide ja ebakindluse kontekstis on kogemused näidanud vajadust leida parem tasakaal erinevate poliitikavahendite vahel, mis aitavad kaitsta ja suurendada bioloogilist mitmekesisust, et anda põllumajandustootjatele suurem paindlikkus panustada selle eesmärgi saavutamisse sõltuvalt nende põllumajandusliku majapidamise konkreetsest olukorrast ning pakkuda neile sellise panuse eest suuremat rahalist hüvitist.
- (9) Täpsemalt, kuna kohustus panna osa põllumaast tootmisega mitteseotud maa-alade ja objektide alla on praegu osa HPK 8. standardi esimesest nõudest, mis on loetletud määruse (EL) 2021/2115 III lisas, peavad kõnealuse määruse artiklites 70, 71 ja 72 osutatud otsetoetusi ja sekkumisi taotlevad põllumajandustootjad seda nõuet täitma, ilma et neile hüvitataks tekkinud kulud või saamata jäänud tulu. Teatavatel juhtudel võib see asjaomastele põllumajandustootjatele ja toetusesaajatele kaasa tuua olulise finantskoormuse, pidades eelkõige silmas seda, et HPK 8. standardi esimese nõude kohasel põllumaal, mis on pandud tootmisega mitteseotud maa-alade või objektide alla, ei ole võimalik tegeleda taime- ja loomakasvatusega. Võttes arvesse koormust ja tagajärgi teatavatele põllumajandustootjatele ning erakordselt suuri raskusi ja ebakindlust, millega nad silmitsi seisavad, saaks põllumaa tootmisega mitteseotud maa-alade ja objektide alla panemise vajadust paremini lahendada vahendiga, mis pakub suuremat paindlikkust ja olulist stiimulit, millega kompenseeritakse vähemalt osa kantud kuludest ja saamata jäänud tulust, mis on seotud selliste tootmisega mitteseotud maa-alade ja objektidega. Sellest tulenevalt tuleks määruse (EL)

2021/2115 artiklit 31 muuta, tagamaks, et liikmesriigid toetavad ökokavasid, mis hõlmavad tootmisega mitteseotud maa-alade, näiteks kesa säilitamise tavadid ja põllumaal uute maastikuelementide loomist.

- (10) Samal ajal tuleks määrusega (EL) 2021/2115 kehtestatud tingimuslikkuse süsteemi kohandada, jättes välja HPK 8. standardi esimese nõude, mis on loetletud kõnealuse määruse III lisas. Kohustus säilitada maastikuelemente ning keeld lõigata hekke ja puid lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, mis on praegu osa HPK 8. standardi nõuetest, tuleks tingimuslikkuse süsteemi osana säilitada, et tagada põllumajandusmaa olemasolevate maastikuelementide kaitse.
- (11) Liikmesriikidele tuleks anda täiendav paindlikkus oma ÜPP strateegiakavade muutmiseks, tagades samal ajal strateegia stabiilsuse, ÜPP strateegiakavade hallatavuse ja muutmisprotsessi haldustõhususe. Kogemused on näidanud, et nii EAGFi kui ka EAFRD-i erinõuete käsitlemine ühes muutmistaotluses võib olla keeruline. Samal ajal tuleks piirata muudatuste arvu kalendriaasta kohta, et põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel oleks piisavalt aega muudatusi arvesse võtta, ning et vähendada liikmesriikide halduskoormust ja võimaldada komisjonil hinnata muudatuste kooskõla määrustes (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 sätestatud liidu õigusraamistikuga selles sätestatud tähtaegade jooksul. Seetõttu tuleks ÜPP strateegiakavade muutmise taotluste maksimaalset arvu suurendada kahele muutmistaotlusele kalendriaasta kohta.
- (12) Määruse (EL) 2021/2115 artikli 120 kohaselt on XIII lisas loetletud seadusandlike aktide muutmise korral iga liikmesriik kohustatud hindama, kas tema ÜPP strateegiakava on vaja muuta, ning teatama komisjonile oma hindamise tulemuse teatava tähtaja jooksul. Kuna see kohustus on osutunud liikmesriikide jaoks koormavaks ja jõupingutused, mida liikmesriigid peaksid tegema allesjäänud programmitöö perioodi ÜPP strateegiakavade hindamiseks, peaksid olema piiratud, ei tohiks seda kohustust kohaldada selliste XIII lisas loetletud seadusandlike aktide muudatuste suhtes, mis jõustuvad pärast 31. detsembrit 2025.
- (13) Kogemused näitavad, et arvukate ebasoodsate ilmastikutingimuste kokkulangemine tekitab põllumajandustootjatele probleeme, millega tegelemiseks on vaja suuremat paindlikkust ja ÜPP strateegiakavade rakendamise lihtsustamist seoses teatavate HPK standarditega, mis on loetletud määruse (EL) 2021/2115 III lisas.
- (14) HPK 6. standardi peamine eesmärk on tagada mulla kaitse kõige kriitilisematel perioodidel minimaalse taimkatte abil, et vältida katmata mulda sellistel kriitilistel perioodidel. Võrreldes muude HPK standarditega mõjutavad selle HPK standardi kohaste nõuete kavandamist ja rakendamist mitmesugused tegurid. Eelkõige võib minimaalse taimkatte tagada erinevate vahenditega, mis ei sõltu mitte ainult kliima- ja mullatingimustest, vaid ka sellistest teguritest nagu põllukultuuride valik ja kasvuhooaja kestus konkreetsel aastal. Samuti võib olla erinevaid kriitilisi perioode, mis sõltuvad eelkõige konkreetsetest mulla- ja kliimatingimustest. Lisaks peavad põllumajandustootjad ja teised toetusesaajad tootmisvalikute ja eelkõige külviotsuste tegemisel suutma ühitada HPK 6. standardi nõuete täitmise ettearvatute ilmastikutingimustega. Neid tegureid silmas pidades peaks liikmesriikidel olema võimalik hallata HPK 6. standardi nõudeid paindlikumalt kui muude HPK standardite nõudeid, et tagada nõuete panus kõnealuse standardi põhieesmärgi saavutamisse, võttes samal ajal arvesse mitmesuguseid tegureid, näiteks mulla- ja kliimatingimusi.
- (15) Seepärast peaks liikmesriikidel olema lubatud määrata kindlaks HPK 6. standardi põhielemendid ja esitada nende kokkuvõtte ÜPP strateegiakavades kooskõlas määruse

(EL) 2021/2115 artikli 109 lõike 2 punktiga a. Komisjon peaks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 13 lõikega 1, artikli 109 lõikega 2 ning artiklitega 118 ja 119 tagama, et liikmesriikide poolt kindlaks määratud HPK 6. standard on üldiselt kooskõlas kõnealuse HPK standardi peamise eesmärgiga.

- (16) Määruse (EL) 2021/2115 III lisas loetletud HPK 7. standardi peamine eesmärk on mulla potentsiaali säilitamine. Võttes arvesse, et põllumajanduskultuuride mitmekesistamine võib aidata säilitada ka mulla potentsiaali, olles samal ajal teatavate põllumajandustootjate jaoks lihtsamini rakendatav, arvestades survet ja probleeme, millega nad praegu silmitsi seisavad, peaks liikmesriikidel olema võimalus lubada põllumajandustootjatel täita HPK 7. standardit ka põllumajanduskultuuride mitmekesistamise kaudu. Seda silmas pidades tuleks kehtestada põllumajanduskultuuride mitmekesistamise miinimumnõuded.
- (17) On oluline, et ÜPP aitaks tingimuslikkuse nõuete kaudu jätkuvalt kaasa määruse (EL) 2021/2115 artikli 6 lõike 1 punktides d–g sätestatud keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Samuti on oluline tagada nende nõuete stabiilsus liikmesriikide ja põllumajandustootjate ühise lähtealusena. Seepärast tuleks tingimuslikkuse nõudeid jätkuvalt kohaldada kõigi põllumajandustootjate suhtes. Määruses (EL) 2021/2116 sätestatud tingimuslikkuse nõuete kontrolliga seotud halduskoormus võib aga väikepõllumajandustootjatele ja riiklikele haldusasutustele olla ebaproportsionaalselt suur. Seepärast tuleks lisaks HPK 6., 7. ja 8. standardiga võimaldatud paindlikkusele vähendada ka väikepõllumajandustootjate ja riiklike ametiasutuste koormust, mis on seotud määruses (EL) 2021/2116 sätestatud kontrollidega. Põllumajandustootjaid, kelle põllumajandusliku majapidamise maksimumsuurus ei ületa 10 hektarit põllumajandusmaad, ei tohiks seetõttu tingimuslikkuse süsteemi alusel kontrollida seoses liidu õiguses sätestatud kohustuslike majandamisnõuete ning hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuete täitmisega. Kuna sellised väikepõllumajandustootjad moodustavad 65 % ÜPP toetusesaajatest, kuid nende arvele langeb vaid umbes 10 % kogu põllumajandusmaast, lihtsustaks see paljude põllumajandustootjate ja riiklike haldusasutuste tööd, kahjustamata samas märkimisväärselt tingimuslikkuse nõuete rolli nende eesmärkide saavutamisele kaasaaitamisel, kuna väikepõllumajandustootjate majandatav põllumajanduslik pind on suhteliselt väike.
- (18) Kuna väikepõllumajandustootjate majandatav põllumajanduslik pind on piiratud ja väikepõllumajandustootjate karistused on üldiselt väikesed, võib karistuste kohaldamine põhjustada liikmesriikide haldusasutustele ebaproportsionaalset koormust. Väikepõllumajandustootjad, kes on kontrollidest vabastatud, tuleks seetõttu samuti vabastada halduskaristuste kohaldamisest tingimuslikkuse nõuete täitmata jätmise korral.
- (19) Selleks et vältida tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse kontrollidega seotud liigseid halduskulusid ja -koormust, tuleks toetusesaajad, kes saavad kuni 31. detsembrini 2025 pindalapõhiseid toetusi nii määruse (EL) 2021/2115 kohase ÜPP strateegiakava kui ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013⁷ kohaselt rakendatava maaelu arengu programmi alusel, ning kelle suhtes kohaldatakse seetõttu

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj>).

määruse (EL) 2021/2116 kohast tingimuslikkuse kontrolli, vabastada nõuetele vastavuse kontrollidest ja karistuste kohaldamisest vastavalt määrusele (EL) nr 1306/2013.

- (20) Määrusi (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 tuleks seetõttu vastavalt muuta.
- (21) [Selleks et tagada käesoleva määruse artikli 1 lõike 6 punktides a, b ja c sätestatud meetmete sujuv rakendamine, on vaja kehtestada üleminekusätted seoses ÜPP strateegiakavade muudatustega, mille liikmesriigid esitavad 2024. aastal komisjonile heakskiitmiseks vastavalt määruse (EL) 2021/2115 artiklile 119, ning seoses nende muudatuste mõjuga 2024. aastal enne seda, kui komisjon need muudatused heaks kiidab.]
- (22) Kavandatud meetmete tõrgeteta rakendamiseks ja arvestades erakordseid raskusi ja ebakindlust, millega põllumajandustootjad silmitsi seisavad, peaks käesolev määrus kiireloomulisuse tõttu jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (23) [Selleks et vältida väikepõllumajandustootjate ja riiklike ametiasutuste ebaproportsionaalset halduskoormust, tuleks tingimuslikkuse nõuete või nõuetele vastavuse tingimuste täitmata jätmisega seotud karistustest vabastamist kohaldada tagasiulatuvalt taotlusaasta 2024 suhtes.]
- (24) [Arvestades, et taotlusaasta 2024 algas 1. jaanuaril 2024, tuleks käesoleva määruse artikli 1 lõike 6 punkte a, b ja c kohaldada taotlusaasta 2024 suhtes, et anda liikmesriikidele võimalus kohaldada selles osutatud muudatusi taotlusaasta 2024 suhtes.]

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) 2021/2115 muutmine

Määrust (EL) 2021/2115 muudetakse järgmiselt.

- (1) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:
- (a) lõike 3 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) „põllumaa“ on põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks; lisaks on see kogu kohustuse kestuse ajal põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks, kuid mis on tootmisest kõrvale jäetud vastavalt käesoleva määruse artiklile 31 või artiklile 70 või vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999(*) artiklitele 22, 23 või 24 või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005(**) artiklile 39 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013(***) artiklile 28.

(*)Nõukogu 17. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta ([EÜT L 160, 26.6.1999, lk 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1999/1257/oj>](http://data.europa.eu/eli/reg/1999/1257/oj)).

(**) Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ([ELT L 277, 21.10.2005, lk 1](#), [ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1698/oj](#)).

(***) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 ([ELT L 347, 20.12.2013, lk 487](#), [ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj](#)).³;

(b) lõike 4 esimese lõigu punkt b asendatakse järgmisega:

„b) põllumajandusliku majapidamise maast:

- i) mis on kaetud maastikuelementidega, mille suhtes kohaldatakse III lisas esitatud HPK 8. standardi kohast säilitamise kohustust; või
- ii) mis luuakse või mida säilitatakse artiklis 31 osutatud ökokava tulemusel põllumajandustootja asjaomase kohustuse kehtivuse vältel.

Kui liikmesriigid nii otsustavad, võib toetusõiguslik hektar hõlmata muid maastikuelemente, tingimusel et need ei ole ülekaalus ega takista hõlmatud pindala tõttu märkimisväärselt põllumajanduslikku tegevust antud põllumajanduslikul maatükil. Kõnealuse põhimõtte rakendamisel võivad liikmesriigid kehtestada nende muude maastikuelementidega hõlmatud põllumajandusliku maatüki maksimaalse osa.

Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada üksikute mitte-toetusõiguslike maastikuelementidega püsirohumaade suhtes kindlaksmääratud vähenduskoefitsiente, et määrata kindlaks toetusõiguslikuks loetav pindala.“;

(2) Artiklit 13 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kogu põllumajandusmaa, sealhulgas maa, mida enam ei kasutata tootmise eesmärgil, hoitakse heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis. Liikmesriigid kehtestavad riiklikul või piirkondlikul tasandil põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele miinimumstandardid iga III lisas loetletud HPK standardi suhtes vastavalt nimetatud lisas osutatud standardite peamisele eesmärgile. Oma standardite kindlaksmääramisel võtavad liikmesriigid asjakohasel juhul arvesse asjaomase maa eriomadusi, sealhulgas mulla- ja ilmastikutingimusi, olemasolevaid põllumajandusliku tootmise süsteeme, põllumajandustavasid, põllumajandusettevõtete suurust ja põllumajandusettevõtete struktuure, maakasutust ning äärepoolseimate piirkondade eripära.

III lisas loetletud HPK 5., 6., 7. või 9. standardi kindlaksmääramisel võivad liikmesriigid kehtestada konkreetsed erandid nende standardite nõuetest. Konkreetsed erandid HPK 5., 6., 7. või 9. standardi nõuetest peavad põhinema objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel, nagu põllukultuurid, mulla tüübid ja põllumajandussüsteemid või püsirohumaadele tekitatud kahju, mille on muu hulgas põhjustanud kiskjad või invasiivsed võõrliigid, ning olema pindala poolest piiratud. Konkreetsed erandid kehtestatakse üksnes siis, kui need on vajalikud nende standardite kohaldamisel esinevate konkreetsete probleemide lahendamiseks ning selleks vajalikus ulatuses, ning need ei takista oluliselt ühegi standardi panust nende põhieesmärkide saavutamisse, mis on loetletud III lisas.“;

(b) lisatakse lõige 2a:

„2a. Lõigete 1 ja 2 kohaselt kehtestatud miinimumstandardite rakendamisel võivad liikmesriigid lubada ajutisi erandeid sellistest nõuetest nagu kõnealustes standardites sätestatud tähtjad ja ajavahemikud, juhul kui ilmastikutingimused takistavad põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel kõnealuseid nõudeid asjaomasel aastal täita. Nende ajutiste erandite kohaldamisala piirdub põllumajandustootjate ja muude toetusesaajatega või ilmastikutingimustest mõjutatud piirkondadega ning neid kohaldatakse ainult seni, kuni need on rangelt vajalikud.“;

(3) artiklile 31 lisatakse lõige 1a:

„1a. Lõikes 1 osutatud ökokavade osana koostavad liikmesriigid kavad, mis hõlmavad tootmisega mitteseotud maa-alade, näiteks kesa säilitamise tavasid ja põllumaal uute maastikuelementide loomist, ja toetavad neid. Need kavad on aktiivsete põllumajandustootjate ja aktiivsete põllumajandustootjate rühmade jaoks vabatahtlikud.“;

(4) artikli 119 lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. ÜPP strateegiakava muutmise taotluse võib esitada kaks korda kalendriaastas, võttes arvesse võimalikke erandeid, mis on sätestatud käesolevas määruses või mille komisjon määrab kindlaks kooskõlas artikliga 122. Lisaks võib ÜPP strateegiakava perioodi jooksul esitada ÜPP strateegiakava muutmiseks kolm täiendavat taotlust. Käesolevat lõiget ei kohaldata selliste muutmise taotluste suhtes, mille eesmärk on puuduvate elementide esitamine kooskõlas artikli 118 lõikega 5.“;

(5) artiklisse 120 lisatakse järgmine lõige:

„Lõiget 1 ei kohaldata XIII lisas loetletud seadusandlike aktide muudatuste suhtes, mis jõustuvad pärast 31. detsembrist 2025.“

(6) III lisa muudetakse järgmiselt.

(a) Tabelis asendatakse kirje „HPK 6“ järgmisega:

”

HPK 6	Minimaalne taimkate, et vältida katmata mulda kõige kriitilisematel perioodidel, mille on kindlaks määranud liikmesriigid ^(****) .	Mulla kaitse kõige kriitilisematel perioodidel
-------	---	--

(****) Liikmesriigid võivad eelkõige arvesse võtta talveperioodi pikkusest ja karmusest tulenevat lühikest vegetatsiooniperioodi asjaomastes piirkondades.“

(b) Tabelis asendatakse kirje „HPK 7“ järgmisega:

”

HPK 7	Külvikord põllumaal, v.a vees kasvavad põllumajanduskultuurid. Lisaks võivad liikmesriigid otsustada, et lubavad põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel seda standardit täita põllumajanduskultuuride mitmekesistamise abil (*****).	Mulla potentsiaali säilitamine
-------	---	--------------------------------

(*****) Külvikord on põllukultuuri vahetamine põllu tasandil vähemalt kord aastas (v.a mitmeaastaste põllukultuuride, rohu ja muude rohttaimede ning kesa puhul), sealhulgas asjakohaselt majandatavad järelkultuurid.

Võttes arvesse põllumajandusmeetodite ja agrokliimaatiliste tingimuste erinevust, võivad liikmesriigid lubada asjaomastes piirkondades muid liblikõielisi kultuure hõlmavaid tõhusa külvikorra tavasid või põllumajanduskultuuride mitmekesistamise tavasid, mille eesmärk on parandada ja säilitada mulla potentsiaali kooskõlas käesoleva HPK standardi eesmärkidega.

Põllumajanduskultuuride mitmekesistamise nõuete kindlaksmääramisel järgivad liikmesriigid järgmisi miinimumnõudeid:

– kui põllumajandusliku majapidamise põllumaa suurus on 10–30 hektarit, seisneb põllumajanduskultuuride mitmekesistamine vähemalt kahe eri põllumajanduskultuuri kasvatamises põllumajandusliku majapidamise põllumaal. Peamine põllumajanduskultuur ei hõlma kõnealusest põllumaast üle 75 %.

– kui põllumajandusliku majapidamise põllumaa suurus on üle 30 hektari, seisneb põllumajanduskultuuride mitmekesistamine vähemalt kolme eri põllumajanduskultuuri kasvatamises kõnealuse põllumajandusliku majapidamise põllumaal. Peamine põllumajanduskultuur ei tohi hõlmata rohkem kui 75 % kõnealusest põllumaast ning kaks peamist põllumajanduskultuuri ei tohi hõlmata rohkem kui 95 % kõnealusest põllumaast.

Liikmesriigid võivad selle standardi kohase kohustuse täitmisest vabastada põllumajanduslikud majapidamised:

a) kus üle 75 % põllumaast kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks, kesana, liblikõieliste kultuuride kasvatamiseks või kõnealuste kasutusviiside kombinatsioonina;

b) kus üle 75 % toetusõiguslikust põllumajandusmaast on püsirohumaa, seda kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks või selliste põllukultuuride kasvatamiseks, mis kasvavad kas suurema osa aastast või olulise osa kasvutsüklist vees, või kõnealuste kasutusviiside kombinatsioonina; või

c) kus põllumaa suurus on kuni 10 hektarit.

Liikmesriigid võivad kehtestada ühe põllukultuuriga kaetud pindala ülempiiri, et vältida suuri monokultuure.

Määruse (EL) 2018/848(*****) kohaselt sertifitseeritud põllumajandustootjad loetakse sellele HPK standardile vastavaks.

(*****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/oj>).“;

(c) Tabelis asendatakse kirje „HPK 8“ järgmisega:

”

HPK 8	<p>— Maastikuelementide säilitamine</p> <p>— Keeld lõigata hekke ja puid lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal</p> <p>— Meetmed invasiivsete taimeliikide vältimiseks (lisavõimalus)</p>	Tootmisega mitteseotud objektide säilitamine, et suurendada elurikkust
-------	--	--

“

Artikkel 2

Määruse (EL) 2021/2116 muutmine

Määrust (EL) 2021/2116 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 83 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Erandina lõikest 1 vabastatakse käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kehtestatud süsteemi alusel tehtavatest kontrollidest põllumajandustootjad, kelle põllumajandusliku majapidamise maksimumsuurus ei ületa kümnet hektarit käesoleva määruse artikli 69 lõike 1 kohaselt deklareeritud põllumajandusmaad.“

(2) Artiklisse 84 lisatakse järgmine lõige:

„4. Erandina lõigetest 1–3 ja artiklist 85 vabastatakse käesoleva artikli lõigetes 1–3 ja artiklis 85 osutatud karistustest põllumajandustootjad, kelle põllumajandusliku majapidamise maksimumsuurus ei ületa 10 hektarit käesoleva määruse artikli 69 lõike 1 kohaselt deklareeritud põllumajandusmaad;“

(3) artikli 104 lõike 1 teise lõigu punkti a alapunkt iv asendatakse järgmisega:

„iv) EAFRD puhul seoses toetusesaajatel tekkinud kuludega ja makseasutuste tehtud maksetega määruse (EL) nr 1305/2013 kohaste maaelu arengu programmide rakendamise raames, välja arvatud määruse (EL) nr 1306/2013 artiklid 96 ja 97 seoses toetusesaajatega, kelle suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artiklis 83 osutatud kontrollisüsteemi;“

[Artikkel 3

Üleminekusätted

- (1) Erandina määruse (EL) 2021/2115 artikli 119 lõike 8 kolmandast lõigust ei ole komisjoni heakskiit nõutav selliste EAGFiga seotud ÜPP strateegiakavade muudatuste jõustumiseks, mille liikmesriigid on esitanud komisjonile vastavalt kõnealuse määruse artikli 119 lõikele 2 taotlusaasta 2024 kohta seoses käesoleva määruse artikli 1 lõike 6 punktides a, b ja c sätestatud elementidega.
- (2) Erandina määruse (EL) 2021/2115 artikli 119 lõikest 11 võivad liikmesriigid taotlusaasta 2024 puhul otsustada, et ÜPP strateegiakavade muudatustel, mis on seotud kõnealuse määruse artikli 1 lõike 6 punktides a, b ja c sätestatud elementidega, võivad olla õiguslikud tagajärjed enne, kui komisjon need heaks kiidab. Käesoleva määruse artikli 1 lõike 6 punktis c sätestatud elemendi puhul võivad liikmesriigid teha selle otsuse üksnes juhul, kui nad kohaldavad taotlusaastal 2024 määruse (EL) 2021/2115 artiklis 31 osutatud kava, mis hõlmab tootmisega mitteseotud maa-alade, näiteks kesa säilitamise tavasid, ja põllumaal uute maastikuelementide loomist.

Selle otsuse tegemisel peavad liikmesriigid tagama, et järgitakse liidu õiguse üldpõhimõtteid, eelkõige õiguskindluse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid, ning kaitstakse põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate õiguspäraseid ootusi, ning et põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel oleks piisavalt aega muudatusi arvesse võtta.]

Artikkel 4

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

[Artikli 1 lõike 6 punkte a, b ja c ning artikli 2 punkte 2 ja 3 kohaldatakse taotlusaasta 2024 suhtes.]

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja